

ANALIZA REZULTATA NATJEČAJA "POTPORA MLADIM POLJOPRIVREDNICIMA" U BJELOVARSKO-BILOGORSKOJ ŽUPANIJU

Heged, Tomislav

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Križevci college of agriculture / Visoko gospodarsko učilište u Križevcima**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:185:755071>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2021-09-20**



Repository / Repozitorij:

[Repository Križevci college of agriculture - Final thesis repository Križevci college of agriculture](#)



DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

Tomislav Heged, bacc. ing. agr.

ANALIZA REZULTATA NATJEČAJA
„POTPORA MLADIM POLJOPRIVREDNICIMA“
U BJELOVARSKO-BILOGORSKOJ ŽUPANIJI

Završni specijalistički diplomski stručni rad

Križevci, 2019.

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

Specijalistički diplomski stručni studij Menadžment u poljoprivredi

Tomislav Heged, bacc. ing. agr.

ANALIZA REZULTATA NATJEČAJA
„POTPORA MLADIM POLJOPRIVREDNICIMA“
U BJELOVARSKO-BILOGORSKOJ ŽUPANIJI

Završni specijalistički diplomski stručni rad

Povjerenstvo za obranu i ocjenu završnoga rada:

1. dr. sc. Sandra Kantar, v. pred., predsjednica povjerenstva i članica
2. dr. sc. Kristina Svržnjak, prof. v. š., mentorica i članica
3. dr. sc. Krunoslav Škrlec, prof. v. š., član

Križevci, 2019.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1. 1. <i>Predmet rada</i>	1
1. 2. <i>Cilj rada</i>	1
1. 3. <i>Svrha rada</i>	1
1. 4. <i>Hipoteze</i>	2
2. PREGLED LITERATURE	4
2. 1. <i>Mladi poljoprivrednici</i>	4
2. 2. <i>Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju</i>	6
2. 3. <i>Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske</i>	8
2. 4. <i>Tip operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“</i>	9
3. MATERIJAL I METODE	10
4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA O BROJU MLADIH POLJOPRIVREDNIKA I OSNOVNI PODACI O NATJEČAJIMA „POTPORA MLADIM POLJOPRIVREDNICIMA“	12
4. 1. <i>Općenito o mladim poljoprivrednicima u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji i u Republici Hrvatskoj</i>	12
4. 1. 1. <i>Broj poljoprivrednika mlađih od 40 godina</i>	12
4. 1. 2. <i>Ukupan broj poljoprivrednika</i>	13
4. 2. <i>Osnovni podaci o natječajima tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“</i>	15
4. 2. 1. <i>Prvi natječaj</i>	15
4. 2. 2. <i>Drugi natječaj</i>	16
4. 2. 3. <i>Treći natječaj</i>	16
5. ANALIZA REZULTATA NATJEČAJA „POTPORA MLADIM POLJOPRIVREDNICIMA“ U BJELOVARSKO-BILOGORSKOJ ŽUPANJI	18
5. 1. <i>Uspješnost prijavljivanja mladih poljoprivrednika Bjelovarsko-bilogorske županije u odnosu na mlade poljoprivrednike u drugim županijama Republike Hrvatske</i>	18
5. 2. <i>Razlika između prijavljenih i ugovorenih, te isplaćenih sredstava</i>	21
5. 3. <i>Svrha za koju su mladi poljoprivrednici tražili potporu</i>	23
5. 4. <i>Usporedba osnovnih podataka natječaja „Potpora mladim poljoprivrednicima“ između Bjelovarsko-bilogorske županije i Republike Hrvatske</i>	25
5. 5. <i>Razlozi odbijanja zahtjeva</i>	27
6. ZAKLJUČAK	31
7. LITERATURA	33

8. PRILOZI	35
POPIS KRATICA	39
SAŽETAK	40
SUMMARY	42
ŽIVOTOPIS	44

1. UVOD

Negativni trendovi u većini sela Republike Hrvatske su, na žalost, zamiranje sela i istovremeno iseljavanje mladih kao najvitalnije skupine stanovnika. Stoga je bitno pronaći načine kako da se ti nepovoljni trendovi zaustave. Veliku ulogu u zaustavljanju prethodno navedenih negativnih trendova imaju upravo natječaji tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“, koji mladim poljoprivrednicima osiguravaju bespovratna sredstva za pokretanje ili proširenje poljoprivrednih aktivnosti u ruralnom prostoru. Upravo ovakvi natječaji za mlade poljoprivrednike trebali bi biti poticaj u bavljenju poljoprivrednom djelatnosti čime će mladi poljoprivrednici direktno utjecati na razvoj poljoprivrede i gospodarstva, a isto tako će osigurati egzistenciju za sebe i svoju obitelj. Osiguranjem egzistencije mladi poljoprivrednici će ostati živjeti u ruralnim područjima čime će se zaustaviti negativan trend zamiranja sela i iseljavanja vitalne skupine stanovnika. U koje svrhe i jesu li mladi poljoprivrednici iskoristili pruženu mogućnost kroz navedene natječaje u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, pokušat će se utvrditi ovim radom.

1. 1. Predmet rada

Predmet rada su ukupno tri natječaja tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ koji su provedeni u razdoblju od 2015. do 2018. godine.

1. 2. Cilj rada

Do sada su provedena tri natječaja tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ u Hrvatskoj, stoga je cilj rada analizirati natječaje provedene 2015., 2016./2017. i 2018. godine u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji kako bi se napravila komparativna analiza rezultata natječaja. Bitno je utvrditi jesu li mladi poljoprivrednici u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji uspješniji u prijavljivanju na analizirane natječaje u odnosu na ostatak Hrvatske te je li bila uspješnija provedba prvog, drugog ili trećeg natječaja među mladim poljoprivrednicima u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji.

1. 3. Svrha rada

Svrha rada je budućim mladim poljoprivrednicima odnosno prijaviteljima na natječaje ukazati na najčešće nedostatke i greške u dosadašnjim prijavama na natječaje kako bi se mogli što bolje pripremiti i aplicirati na slične projekte. Također bi navedeni rezultati

istraživanja trebali utjecati na donositelje odluka da poduzmu neke mjere ili prilagode buduće natječeaje prema utvrđenim rezultatima istraživanja.

1. 4. Hipoteze

Prva hipoteza temelji se na informacijama Hrvatske gospodarske komore da Bjelovarsko-bilogorsku županiju čini poticajno gospodarsko okruženje temeljeno na tradiciji u poljoprivredi i da su najveći prirodni potencijali i gospodarska obilježja Bjelovarsko-bilogorske županije raspoloživa poljoprivredna tla gdje se razvila proizvodnja hrane. Dokaz da Bjelovarsko-bilogorska županija ima puno potencijala upravo u poljoprivrednoj djelatnosti je taj da županija uz drvoprerađivačku industriju ostvaruje i najveći udio u ukupnom županijskom izvozu. S obzirom na te zaključke pretpostavlja se da su mladi poljoprivrednici u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji uspješniji u prijavljivanju na natječeaje za mlade poljoprivrednike u odnosu na mlade poljoprivrednike u drugim županijama.

H1 Pretpostavlja se da su mladi poljoprivrednici u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji uspješniji u prijavljivanju na natječeaje za mlade poljoprivrednike u odnosu na mlade poljoprivrednike u drugim županijama.

Činjenice pokazuju da je natječaj za tip operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ prvi put kao takav raspisan 2015. godine i da se do tada osim u IPARD¹ pretpristupnim programima Europske unije za poljoprivredu u financijskom razdoblju 2007.–2013. godine nije posebno provodio i raspisivao za mlade poljoprivrednike već su se samo dodjeljivali određeni bodovi u pojedinim mjerama². Slijedom toga da je to prvi takav natječaj koji je raspisan i koji se prethodno nije posebno provodio, dolazimo do pretpostavke da postoji velika mogućnost određenih nepravilnosti u samom natječaju, u prijavama mladih poljoprivrednika ili nekih drugih razloga, te iz tog razloga pretpostavljamo da su drugi i treći natječaj bili uspješniji. Osim toga, pretpostavlja se da poljoprivrednici nisu bili dovoljno upoznati s prijavama i provedbom natječaja te da se u drugom i trećem natječaju prijavilo više mladih poljoprivrednika nego u prvom.

H2 Uspješnija je bila provedba drugog natječaja.

Treća hipoteza je da mladi poljoprivrednici kroz projekte najčešće nabavljaju poljoprivredne strojeve. Ova pretpostavka polazi od stajališta da se radi o mladim

¹ IPARD - pretpristupni program EU za poljoprivredu i ruralni razvoj u financijskom razdoblju 2007. – 2013. godine. Glavni cilj programa je unapređenje poljoprivrednog sektora i jačanje konkurentnosti poljoprivrednih proizvoda, poboljšanje tržišne efikasnosti i provedbe EU standarda te razvoj ruralne ekonomije.

² U provođenju pojedinih IPARD pretpristupnih mjera, poljoprivrednici mlađi od 40 godina su po prioritetnim kriterijima dobivali 15 bodova ukoliko su ulaganje provodili navedeni mladi korisnici.

poljoprivrednicima koji su svjesni važnosti posjedovanja kvalitetne poljoprivredne mehanizacije. Takva poljoprivredna mehanizacija znatno olakšava i smanjuje rad, zamjenjuje nedostatak radne snage, poboljšava pravovremenost poljoprivrednih operacija, poboljšava učinkovito korištenje resursa, poboljšava pristup tržištu i ono najvažnije da samim time povećava produktivnost i profitabilnost za poljoprivrednike.

H3 Mladi poljoprivrednici kroz projekte najčešće nabavljaju poljoprivredne strojeve.

2. PREGLED LITERATURE

2. 1. Mladi poljoprivrednici

S obzirom na dugotrajni negativni trend zamiranja sela i iseljavanja mladih, ukazala se potreba ubrzane smjene generacija u hrvatskom selu. To je trenutno jedan od najaktualnijih problema zato što su mnoga sela pusta i ima sve više starijih ljudi koji se ne mogu aktivno baviti poljoprivredom.

Jedan od problema mladih poljoprivrednika koji je prisutan i dan danas je egzodus iz sela prema gradovima, a najbolje ga opisuje Josip Defilippis u svojoj knjizi Poljoprivreda i razvoj (2005). On govori kako je još prije Drugog svjetskog rata većina stanovništva Hrvatske živjela na selu i bavila se poljoprivredom, a nakon njega je krenuo egzodus od sela prema gradovima koji nije jenjavao sljedećih 50 godina. To se dogodilo uslijed toga što je poslije rata naglasak stavljen na gospodarsko-razvojno težište odnosno na „brzu industrijalizaciju“ koja je prostorno bila vezana uz grad. Time se seljaštvu, a posebno onom mlađem, otvorio jedan novi, nepoznati svijet s mnogim novim mogućnostima i obećanjima koja su nudila zaposlenje u gradu čime bi si osigurali egzistenciju. Otvaranjem takvih mogućnosti seljaštvo ne vidi perspektivu u životu i kvaliteti življenja na selu, pa ne odolijeva izazovima i kreće prema „svjetlima grada“. Kako bi zaustavili taj negativan trend napuštanja sela potrebno je prilagoditi gospodarski i društveni razvoj sela, a time i cjelokupnog ruralnog područja.

Sljedeći problem vezan je uz male i razbacane čestice koje posjeduju vlasnici, a država i jedinice lokalne samouprave gotovo ništa nisu poduzele da pripreme i provedu program okrupnjavanja posjeda i uporabe zemljišta s mogućnosti ulaska u vlasništvo. Time bi se zadovoljile egzistencijalne potrebe malih zemljoradnika, a zatim bi se i s relativno malim ulaganjima postigla makroekonomska isplativost. Prethodno navedene činjenice potvrđuju Potočnik i Spajić Vrkaš (2017.) kada donose rezultate istraživanja prema kojima mladi individualni poljoprivrednici u najvećem broju (43,9%) posjeduju manje od 10 hektara zemljišta, nešto više od jedne trećine (35%) ih ima između 10 i 50 hektara, a 21,1% posjeduje više od 50 hektara zemljišta. Ti podaci potvrđuju da mladi individualni poljoprivrednici u Hrvatskoj posjeduju relativno male površine zemljišta, što otežava njihov rad i čini ga nedovoljno konkurentnim u današnjim tržišnim uvjetima. Isto tako, u nastavku svojeg istraživanja donose rezultate istih ispitanika prema kojima se velika većina izjasnila kako se u narednih 10 godina planiraju baviti poljoprivredom ili će se nastaviti baviti poljoprivredom ako ne pronađu neki drugi izvor prihoda. Isto tako, Ivković i sur. (2010.) u svom radu navode

da je mladim ljudima koji se bave i koji se žele i dalje baviti poljoprivredom bitno omogućiti uvjete da od svoga rada mogu pristojno živjeti. Govore da je jedan od takvih uvjeta komasacija zemljišta kojom bi se osigurali veći obiteljski posjedi te eliminirali problemi poput pojave suša i poplava koji ugrožavaju skromna primanja seoskih obitelji. Osiguranjem takvih uvjeta ujedno bi se postigao razvoj ruralnih područja kao i povratak mladih ljudi koji bi imali veliku ulogu u daljnjoj revitalizaciji ruralnih područja. Poslovni svijet nije shvatio taj potencijal, a prema navedenim rezultatima istraživanja slijedi zaključak da je potrebno izoštrenije čulo političkih snaga ili osjećaj odgovornosti birokratskih struktura da bi se okrupnile poljoprivredne čestice i uporaba zemljišta. Konačan rezultat bio bi zadržavanje mladih u poljoprivredi i njihovo uspješno bavljenje poljoprivrednim djelatnostima čime ne bi postojala ni potreba za traženjem drugih izvora prihoda.

Na putu prema poljoprivrednom zanimanju postoje određene prepreke, a jedna od njih je vezana i uz samu školsku pripremu za to zanimanje. U Republici Hrvatskoj vrlo malo se radi po pitanju osposobljavanja mladih ljudi za rad s poljoprivredom. Za razliku od Hrvatske, u nekim drugim zemljama školski sustav razvio je od elementarnih razina školovanja do onih visokoškolskih sa značajnim komponentama komplementarnih vještina potrebnih u malim gospodarstvima ili dodatnim zanimanjima. U Hrvatskoj, preddiplomski i diplomski studiji poljoprivrede u značajnoj mjeri usmjereni su na rad u velikim poljoprivrednim poduzećima i administraciji, a ne u vlastitom poduzetništvu. Ove činjenice o važnosti obrazovanja i edukacija potvrđuju Sudarić i sur. (2006.). Oni donose rezultate istraživanja koji su usmjereni na kolektiv i povezanost poljoprivredne proizvodnje, ali prikazuju želje i stavove mladih o budućim smjericama razvoja poljoprivredne proizvodnje Republike Hrvatske. Rezultati pokazuju da relativno mali postotak mladih (45%) smatra da poljoprivredna proizvodnja Republike Hrvatske ima perspektivu te su uočeni osnovni problemi razvoja. U skladu s tim razmišljanjem slijedi zaključak kako bi se udio mladih u poljoprivredi Republike Hrvatske značajno povećao kroz odgovarajuće edukacijske programe, regionalna savjetovanja i poticajne mjere koje će okrupniti i povezati poljoprivrednu proizvodnju (kroz udruge, zadruge, cluster) pa time i pridonijeti zadržavanju mladih u ruralnom prostoru.

Mladi ljudi bi trebali postati svjesni važnosti poljoprivrede i upravo bi oni trebali postati poljoprivrednici i nositelji poljoprivredne proizvodnje. Mladi ljudi, odnosno poljoprivrednici imaju dobru perspektivu da naprave nešto u životu budući da su mladi i da je cijeli život pred njima, a to bi trebali pokušati napraviti u poljoprivredi jer upravo od nje sve polazi. To dokazuje Šundalić (2000.) koji navodi sljedeće: „*Inovativnost, koja je glavno*

obilježje sofisticirane tehnologije i visokoprofitabilnih djelatnosti, u poljoprivredi valja svakako vezivati uz osuvremenjivanje tehnologije proizvodnje, ali i uz ljudski čimbenik kojemu se danas ima drugačije pristupati nego što je to bilo početkom 20. stoljeća. Taj drugačiji pristup jest u širenju svijesti o isplativosti obrazovanja svugdje pa i u poljoprivredi, u inoviranju svijesti koja će poljoprivredu motriti nezamjenljivom djelatnošću u društvu. Takvu je svijest moguće i potrebno razvijati kroz sustav obrazovanja, ali je za njezino zaživljavanje potrebna politička koncepcija subvencioniranja poljoprivrede. Učinci ovakve strategije pokazali bi se na nekoj budućoj generaciji studenata agronomije i ekonomije, koja bi u agraru vidjela perspektivu za sebe, a u selu socijalni prostor koji ne ograničava već obogaćuje život.“ Šundalić time govori kako kulturom potaknuto uvažavanje učenja prije 50-ak godina nije imalo gospodarskog smisla, a da je povrat sredstva uložen u višu izobrazbu bio vrlo mali. U današnjem svijetu tehnologije isplativost vještina i znanja dramatično je porasla, a poljoprivrednici se diferenciraju na one suvremenije, poduzetnije i ekonomski racionalnije. Upravo u ovim tvrdnjama Šundalić vidi prednost mladih poljoprivrednika zato što im je tehnologija bliža i jednostavnija za shvatiti, a poljoprivredno zanimanje se s obzirom na njegove specifičnosti izjednačuje s ostalim zanimanjima.

2. 2. Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju u Hrvatskoj osnovana je budući da svaka država članica Europske unije mora imati takvu instituciju. Upravo to njeno osnivanje bio je jedan od uvjeta za zatvaranje pristupnih pregovora s Europskom unijom i tako je Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju postala jedina institucija čije je osnivanje izrijekom navedeno u Ugovoru o pristupanju Hrvatske u Europsku uniju kao uvjet za punopravno članstvo. Opravdanost osnivanja Agencije za plaćanje u poljoprivredi kao uvjeta postavljenog od strane Europske unije može se vidjeti iz vizije Agencije, a to je očuvanje ruralnih prostora i njihov uravnotežen razvoj te primjereniji životni standard poljoprivrednika i ribara. Primjereniji životni standard poljoprivrednika i ribara Agencija za plaćanja postiže tako što povezuje hrvatske poljoprivrednike, ribare i subjekte u ruralnom prostoru s institucijama na nacionalnoj i europskoj razini koje svojim programima i fondovima financiraju razvoj poljoprivrede, razvoj ribarstva i ruralnog prostora. Tim povezivanjem Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju ispunjava svoju svrhu postojanja, a samim time direktno utječe na razvoj ruralnih područja Republike Hrvatske. Težnja Republike Hrvatske

za razvojem ruralnih područja vidljiva je već kod osamostaljenja kada su se njezini zakoni počeli uređivati i prilagođavati europskim zakonima kako bi osigurala uvjete za ulazak u Europsku uniju. Prethodno navedene činjenice potvrđuje Franić (2006.) koja u svome tekstu navodi sljedeće: „Svi ti čimbenici doveli su do toga da se naglasak Zajedničke poljoprivredne politike EU (ZPP) postupno preselio u korist osnaživanja mjera za ruralni razvitak. Mjere se odnose na investiranje u poljoprivredne aktivnosti, u ljudske resurse, potpore područjima slabijih proizvodnih mogućnosti, zaštitu okoliša, preradu i marketing poljoprivrednih proizvoda, a upotunjene su mjerama u šumarstvu, te mjerama promocije razvoja ruralnih područja.“ Konkretnije, što se tiče hrvatske poljoprivrede i njezinog razvoja, Zajednička poljoprivredna politika EU i provođenje mjera za ruralni razvitak ukazuju na stratešku usmjerenost Republike Hrvatske za ulaskom u Europsku uniju.

Agencija provodi mjere Zajedničke poljoprivredne politike i Zajedničke ribarstvene politike u koordinaciji s Ministarstvom poljoprivrede koje se financiraju iz državnog proračuna Republike Hrvatske i proračuna Europske unije. Potpore se isplaćuju za četiri područja, a to su: izravna plaćanja, tržišna potpora, potpora ribarstvu i potpora mjerama ruralnog razvoja. Prema djelatnostima koje provodi Agencija, a područjima iz kojih se financiraju mjere, Agencija isplaćuje potpore iz sljedećih fondova:

- Europski fond za jamstva u poljoprivredi (EAGF - European Agricultural Guarantee Fund) – iz njega se financiraju mjere izravne potpore i mjere zajedničke organizacije tržišta,
- Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD - European Agricultural Fund for Rural Development) – iz njega se financiraju mjere ruralnog razvoja,
- Europski fond za pomorstvo i ribarstva (EMFF - European Maritime and Fisheries Fund) – iz njega se financiraju mjere za pomorstvo i ribarstvo.

Opravdanost postojanja i odgovornost Agencije vidljiva je iz toga što Agencija za plaćanja svoj rad temelji na akreditiranim procesima i procedurama Europske komisije u skladu s Uredbama i unaprijed određenim kriterijima primjenjivim za provedbu Zajedničke poljoprivredne politike i Zajedničke ribarstvene politike.

Djelatnosti Agencije su operativna provedba mjera tržišne i strukturne potpore u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, provođenje programa međunarodne potpore, plaćanje i nadzor provedbe programa i mjera, provođenje kontrole na terenu. Slijedom navedenih djelatnosti podrazumijeva se da Agencija obavlja sljedeće poslove:

- plaćanje novčanih poticaja i naknada u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju,

- praćenje i provođenje zakonskih i ostalih akata iz područja tržišno-cjenovne i strukturne potpore u poljoprivredi i ribarstvu,
- uspostavlja i provodi integrirani administrativni i kontrolni sustav (IAKS),
- organizira izobrazbu vezano uz svoju djelatnost,
- provodi i plaća potpore vezane uz mjere ruralnog razvoja,
- obavlja druge poslove u skladu sa Zakonima, statutom i drugim posebnim propisima iz područja djelatnosti Agencije, itd.

Nastavno na djelatnosti Agencije, a vezano uz potpore koje isplaćuje Agencija, potpore se isplaćuju, kao što je već navedeno, za četiri sljedeća područja: izravna plaćanja, tržišna potpora, potpora ribarstvu i potpora mjerama ruralnog razvoja. Posebno zanimljivo područje je područje potpore mjerama ruralnog razvoja koje je i samo predmet istraživanja ovog završnog specijalističkog diplomskog stručnog rada.

2. 3. Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske

Poznavajući područja kojima Agencija za plaćanja isplaćuje potpore, može se zaključiti kako je odobrenje Europske komisije za Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.–2020. godine krana dugotrajnog procesa u koje su bili uključeni domaći stručnjaci, većinom djelatnici Ministarstva poljoprivrede i djelatnici Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.–2020. godine vrijedan je 2.4 milijarde eura, a prihvatljiva ulaganja sufinancirana su većim dijelom sredstvima Europske unije putem Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj dok je ostatak sufinanciran sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske.

Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske obuhvaća 16 mjera koje za cilj imaju povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, ali i unapređenje životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima. Jedna od 16 mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske je i Mjera 6 „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja“, podmjera 6.1. „Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima“ i tip operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“. Operacija 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ posebno je zanimljiva zato što se njenom analizom mogu uvidjeti problemi mladih poljoprivrednika i pronaći rješenja za probleme te unaprijediti i poboljšati ruralni razvoj poljoprivrede i poljoprivrednih područja. Gledajući razvoj poljoprivrede na duže vremensko razdoblje, proizlazi logičan zaključak da će sadašnji mladi

poljoprivrednici biti nositelji razvoja poljoprivrede i stoga je jako bitno da se uvide i riješe problemi mladih poljoprivrednika. Isto tako bitno je da se mlade poljoprivrednike kvalitetno usmjeri, motivira i potakne na daljnji rad s ciljem razvoja poljoprivrede, a samim time i ruralnih područja.

2. 4. Tip operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“

Jedan od bitnih dijelova Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. godine su upravo mladi poljoprivrednici. Kao što je već poznato, mladi poljoprivrednici su obuhvaćeni tim Programom s jednom od 16 mjera koje obuhvaća taj Program i to s Mjerom 6 „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja“. Konkretnije, unutar te mjere postoji podmjera 6.1. „Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima“ i zatim tip operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“. Predmet istraživanja ovog završnog specijalističkog diplomskog stručnog rada jesu upravo mladi poljoprivrednici za koje je predviđen određeni iznos potpore upravo unutar tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“. Cilj te potpore je pomoć mladim poljoprivrednicima koji su se odlučili postati nositelji/odgovorne osobe poljoprivrednih gospodarstava u daljnjem održivom razvoju poljoprivrednog gospodarstva.

Kako bi mladi poljoprivrednici dobili potporu moraju se prijaviti na određeni natječaj. Upravo iz tog razloga, mladi poljoprivrednici su se za ovaj tip operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ morali prijaviti na jedan od tri provedena natječaja koji će biti opisani u sljedećim poglavljima. Radi lakšeg tumačenja tih natječaja, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju je za njegove korisnike napravila *Vodič za korisnike potpore iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj*³ i to upravo za ovaj tip operacije. Taj Vodič za korisnike potpore iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj sadržava sve bitne smjernice i dodatna pojašnjenja vezana za natječaje tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“.

³ https://ruralnirazvoj.hr/files/Vodic-za-korisnike-Podmjera-6.1. Operacija_6.1.1.pdf

3. MATERIJAL I METODE

Materijal na kojem se temelji završni specijalistički diplomski stručni rad su prikupljeni i analizirani podaci o natječajima i rezultatima natječaja dobiveni od Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Prilikom prikupljanja podataka naglasak je stavljen na poljoprivrednike Bjelovarsko-bilogorske županije mlađe od 40 godina, a koji su se prijavili na prvi, drugi i treći natječaj tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“. Na temelju prikupljenih podataka napravljena je analiza provedenog prvog i drugog Natječaja, te djelomično trećeg natječaja⁴, tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ s naglaskom na poljoprivrednike u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Potrebno je naglasiti da su podaci dobiveni od Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju 12. prosinca 2018. godine, a zatim su ažurirani i dobiveni još jednom 25. travnja 2019. godine.⁵ Osim navedenih podataka korišteni su i ostali dostupni podaci i literatura vezana uz tematiku rada što je prikazano kroz pregled literature te navedeno u popisu literature na kraju završnog specijalističkog diplomskog stručnog rada.

Rezultati istraživanja podijeljeni su na dvije cjeline koje se odnose na općenite podatke o mladim poljoprivrednicima u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji i u Republici Hrvatskoj, te na osnovne podatke o provedenim natječajima (prvi, drugi i treći natječaj) tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“. Nakon kratkog osvrtu na osnovne informacije o mladim poljoprivrednicima u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji i Republici Hrvatskoj, te tri natječaja tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ slijedi komparativna analiza provedenih natječaja. Komparativnom analizom pokušat će se utvrditi koji natječaj je bio uspješniji, uočiti problemske točke u natječaju, te analizirati prednosti i nedostatke natječaja zbog kojih su se mladi poljoprivrednici prijavljivali (ili nisu) na natječaje.

Nakon analize osnovnih podataka slijedi središnji i glavni dio završnog specijalističkog diplomskog stručnog rada, a to je analiza rezultata prvog, drugog i trećeg Natječaja tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Analiza rezultata natječaja podijeljena je na sljedeće cjeline kojima će

⁴ Treći Natječaj nije u potpunosti obrađen do kraja pa određeni podaci nisu mjerljivi. Točnije, riječ je o podacima koji se odnose na broj ugovorenih i isplaćenih mladih poljoprivrednika, te njihov konačan ugovoren i isplaćen iznos potpore.

⁵ Podaci koji se odnose na ukupan broj poljoprivrednika mlađih od 40 godina upisanih u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, kao i podaci o prikazu ukupnog broja poljoprivrednih gospodarstava Republike Hrvatske odnose se na dan 29. studenoga 2018. godine.

se testirati hipoteze postavljene u uvodu završnog specijalističkog diplomskog stručnog rada:

1. Uspješnost mladih poljoprivrednika Bjelovarsko-bilogorske županije u prijavljivanju na natječaj za mlade poljoprivrednike u odnosu na mlade poljoprivrednike u drugim županijama,
2. Razlika između zatraženih i odobrenih, te isplaćenih sredstava mladih poljoprivrednika Bjelovarsko-bilogorske županije,
3. Svrha za koju su mladi poljoprivrednici Bjelovarsko-bilogorske županije tražili potporu,
4. Usporedba broja mladih poljoprivrednika upisanih u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava s poljoprivrednicima mlađim od 40 godina koji su se prijavili na natječaj i onih s kojima je ugovorena potpora,
5. Razlozi odbijanja zahtjeva mladih poljoprivrednika na razini Republike Hrvatske.

Uspoređivane cjeline tablično su prikazane, a u njima je vidljivo istaknuto kolika je uspješnost prijavljivanja mladih poljoprivrednika Bjelovarsko-bilogorske županije u odnosu na mlade poljoprivrednike drugih županija, koji natječaj je najuspješnije proveden, te svrha za koju su mladi poljoprivrednici najviše tražili potporu i ostalo.

4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA O BROJU MLADIH POLJOPRIVREDNIKA I OSNOVNI PODACI O NATJEČAJIMA „POTPORA MLADIM POLJOPRIVREDNICIMA“

U rezultatima istraživanja prikazani su općeniti podaci o stanju mladih poljoprivrednika Bjelovarsko-bilogorske županije u usporedbi s mladim poljoprivrednicima Republike Hrvatske.

Nakon prikazivanja podataka o stanju mladih poljoprivrednika u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji i u Republici Hrvatskoj slijedi pojedinačan opis prvog, drugog i trećeg natječaja tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“. Podaci o navedena tri natječaja bit će korišteni u daljnjoj analizi natječaja kako bi došli do konačnog zaključka o uspješnosti i rezultatima natječaja što je zapravo i svrha ovoga istraživanja.

4. 1. Općenito o mladim poljoprivrednicima u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji i u Republici Hrvatskoj

4. 1. 1. Broj poljoprivrednika mlađih od 40 godina

Iz tablice 1. mogu se iščitati podaci o ukupnom broju poljoprivrednika i onih koji su mlađi od 40 godina, a upisani su u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava. Na temelju tih podataka može se zaključiti koliki je broj mladih poljoprivrednika u analiziranoj županiji. Ovi podaci su bitni zato što su mladi poljoprivrednici u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji upravo i predmet istraživanja.

Tablica 1. Ukupan broj poljoprivrednika mlađih od 40 godina upisanih u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava.

Županija	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo	Obrt	Ostali	Trgovačko društvo	Zadruga	Ukupno	Ukupno (%)
Bjelovarsko-bilogorska županija	1.366	36	2	56	7	1.467	6,87
Ukupno*	19.649	649	22	953	79	21.352	100

* Ukupan broj odnosi se na 21 županiju Republike Hrvatske i na 11 obiteljskih gospodarstava koji su registrirani na području EU.

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

U tablici 1. se vidi da u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji ima 1.467 mladih poljoprivrednika upisanih u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava. To je 6,87% od

ukupnog broja mladih poljoprivrednika upisanih u Upisnik u Republici Hrvatskoj (21.352). Od 1.467 mladih poljoprivrednika u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, 1.366 mladih poljoprivrednika imaju registrirano obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, 56 kao trgovačko društvo, 36 kao obrt, 7 kao zadruga te 2 kao ostalo (crkva, vojska, obrazovne ustanove i sl.). Iz tih podataka može se zaključiti da u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji (kao i u Hrvatskoj) više od 90% mladih poljoprivrednika ima registrirano obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo.

4. 1. 2. Ukupan broj poljoprivrednika

Kako bi dobili bolju predodžbu o broju poljoprivrednika mlađih od 40 godina koji su registrirani u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, u sljedećoj tablici se može vidjeti i usporediti broj poljoprivrednika mlađih od 40 godina s onim poljoprivrednicima starijim od 40 godina koji su upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava. Dakle, tablica 2 se odnosi na poljoprivrednike mlađe i starije od 40 godina te njihov ukupan broj na području Bjelovarsko-bilogorske županije i na području Republike Hrvatske.

Na temelju podataka iz tablice 2 već samim pogledom na dno tablice gdje se nalazi ukupan broj mlađih od 40 godina i onih poljoprivrednika starijih od 40 godina može se zaključiti da je puno više poljoprivrednika starijih od 40 godina u odnosu na one mlađe od 40 godina. Tako bi u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji u postocima taj broj iznosio 12,92% ili 1.467 poljoprivrednika mlađih od 40 godina, odnosno 87,08% ili 9.889 poljoprivrednika starijih od 40 godina. Isto tako, na području Republike Hrvatske broj poljoprivrednika mlađih od 40 godina iznosio bi 21.352 ili 12,75% koji je ujedno i znatno manji u odnosu na poljoprivrednike starije od 40 godina koji iznosi 146.163 ili 87,25%. Iz navedenih podataka proizlazi zaključak da je puno veći broj poljoprivrednika koji su stariji od 40 godina u odnosu na one poljoprivrednike koji su mlađi od 40 godina pa stoga detaljnija analiza nije potrebna. Kada bi se ipak radila detaljnija analiza poljoprivrednih gospodarstava upisanih u Upisnik poljoprivrednika, na području Bjelovarsko-bilogorske županije i ukupno u Republici Hrvatskoj, moglo bi se zaključiti kako je broj poljoprivrednika mlađih od 40 godina u svim segmentima (poljoprivrednim gospodarstvima) manji u odnosu na poljoprivrednike starije od 40 godina. Na osnovi dobivenih podataka može se postaviti pitanje: zašto je puno više poljoprivrednika starijih od 40 godina u odnosu na poljoprivrednike mlađe od 40 godina i zašto se oni ne bave poljoprivredom, tj. zašto se bave poljoprivredom u tako malom broju?

Tablica 2. Ukupan broj mlađih i starijih poljoprivrednika upisanih u Upisnik

Poljoprivredna gospodarstva		Bjelovarsko-bilogorska županija	Bjelovarsko-bilogorska županija (%)	Republika Hrvatska ukupno	Republika Hrvatska ukupno (%)
Obiteljsko gospodarstvo	Mlađi od 40 godina	1.366	12,29	19.649	12,12
	Stariji od 40 godina	9.750	87,71	142.443	87,88
	Ukupno	11.116	100,00	162.092	100,00
Obrt	Mlađi od 40 godina	36	40,45	649	29,61
	Stariji od 40 godina	53	59,55	1.543	70,39
	Ukupno	89	100,00	2.192	100,00
Trgovačko društvo	Mlađi od 40 godina	56	45,16	953	35,56
	Stariji od 40 godina	68	54,84	1.727	64,44
	Ukupno	124	100,00	2.680	100,00
Zadruga	Mlađi od 40 godina	7	33,33	79	28,62
	Stariji od 40 godina	14	66,67	276	77,75
	Ukupno	21	100,00	355	100,00
Ostali	Mlađi od 40 godina	2	33,33	22	11,22
	Stariji od 40 godina	4	66,67	174	88,78
	Ukupno	6	100,00	196	100,00
Ukupno mlađi od 40 godina		1.467	12,92	21.352	12,75
Ukupno stariji od 40 godina		9.889	87,08	146.163	87,25
Ukupno mlađi i stariji od 40 godina ⁶		11.356	100,00	167.515	100,00

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Međutim, ono što je zanimljivo u tablici 2 jest približavanje broja poljoprivrednika Bjelovarsko-bilogorske županije mlađih od 40 godina broju poljoprivrednika starijih od 40 u kategoriji osnovanog obrta ili trgovačkog društva u odnosu na druge oblike poljoprivrednih gospodarstava. Kod poljoprivrednika koji su registrirali obrt kao oblik poljoprivrednog gospodarstva, postotak poljoprivrednika mlađih od 40 godina iznosi 40,45% dok postotak poljoprivrednika starijih od 40 godina iznosi 59,55%. Isto tako kod poljoprivrednika koji su

⁶ Ukupan broj odnosi se na 21 županiju Republike Hrvatske i na 11 obiteljskih gospodarstava EU kojima su nositelji mlađi od 40 godina i 54 obiteljska gospodarstva EU kojima su vlasnici stariji od 40 godina

osnovali trgovačko društvo kao oblik poljoprivrednog gospodarstva razlika u postotku poljoprivrednika mlađih od 40 godina (45,16%) u odnosu na one starije od 40 godina (54,84%) je manja i nije toliko značajna. Na razini Republike Hrvatske, kod obrta i trgovačkog društva razlika između poljoprivrednika mlađih i starijih od 40 godine isto tako je manja u odnosu na ostale oblike poljoprivrednih gospodarstava.

Općenito, analizom podataka u ovom podpoglavlju slijedi zaključak da u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, a i u Republici Hrvatskoj ima više poljoprivrednika starijih od 40 godina nego onih mlađih od 40 godina. Taj podatak o broju poljoprivrednika na razini Republike Hrvatske je manji, a posebno u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji kod poljoprivrednika koji kao poljoprivredno gospodarstvo imaju osnovan obrt ili trgovačko društvo. Razlog tog smanjenja mogao bi biti u tome što obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo čine punoljetni članovi zajedničkog kućanstva koji se bave proizvodnjom i prodajom isključivo vlastitih proizvoda, koristeći vlastite ili unajmljene resurse. S druge strane, obrtnici ili trgovačka društva bave se proizvodnjom, prometom i pružanjem usluga na tržištu, a osim vlastitih proizvoda mogu proizvoditi i prodavati tuđe proizvode. Razlike između osnivanja poljoprivrednih gospodarstava očituju se i u obveznim evidencijama i propisima za pojedini pravni oblik, kao i u pozicijama odgovornosti osnivača koje su daleko zahtjevnije i odgovornije kod obrtnika i trgovačkih društava nego kod poljoprivrednika koji osnivaju obiteljska poljoprivredna gospodarstva. Iz svega toga možemo zaključiti da su poljoprivrednici mlađi od 40 godina gotovo jednako poduzetni kao i poljoprivrednici stariji od 40 godina, te kako se mlađi poljoprivrednici više odlučuju i baziraju na proizvodnju i prodaju ne samo vlastitih proizvoda već i tuđih.

4. 2. Osnovni podaci o natječajima tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“

4. 2. 1. Prvi natječaj

Prvi natječaj za provedbu tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ je donesen 29. rujna 2015. godine, a rokovi za podnošenje zahtjeva su bili u razdoblju od 5. listopada do 23. prosinca 2015. godine. Korisnici su u tom razdoblju bili dužni ispuniti i dostaviti Zahtjev za potporu u AGRONET-u⁷. Dodatna pojašnjenja za korisnike ovog

⁷ AGRONET je zaštićena mrežna aplikacija namijenjena korisnicima za upis u Evidenciju korisnika potpora u ruralnom razvoju i ribarstvu, pregled uputa za korištenje AGRONET-a, pregled pravne osnove, elektronsko popunjavanje zahtjeva za potporu/isplatu/odustajanje/, preuzimanje sljedećih dokumenata: odluka o dodjeli potpore, odluka o odbijanju, potvrda o odustajanju, odluka o isplati, odluka o odbijanju zahtjeva za isplatu.

natječaja detaljnije su opisana i mogu se pronaći u Pravilniku (42/2015)⁸, a sam postupak podnošenja Zahtjeva putem AGRONET-a u *Vodiču za korisnike potpore iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj*. Prihvatljivi korisnici natječaja bili su mladi poljoprivrednici koji su u trenutku podnošenja zahtjeva bili stariji od 18 godina, a mlađi od 40 godina te koji su podnosili poslovni plan za poljoprivredno gospodarstvo ekonomske veličine od 8.000 do 49.999 eura. Bitno je napomenuti da su korisnici pri izradi poslovnog plana prikazivali poslovne aktivnosti koje su planirali provoditi u svrhu ostvarivanja definiranih ciljeva, a koje su morale biti prikazane u iznosu od prethodno definirane vrijednosti potpore. Ukupan iznos sredstava javne potpore za taj natječaj iznosila je 10.000.000,00 eura u kunskoj vrijednosti, a kasnije se izmjenom natječaja alokacija povećala na 161.625.000,00 kuna za korisnike ovog natječaja, odnosno mlade poljoprivrednike.

4. 2. 2. Drugi natječaj

Drugi natječaj vezan uz provedbu tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ donesen je 20. prosinca 2016. godine, a rokovi za podnošenje zahtjeva tekli su od 21. prosinca 2016. godine do 24. veljače 2017. godine. Sam drugi natječaj gotovo da se u svom sastavu i ne razlikuje od prvog natječaja osim u iznosu sredstava javne potpore koje su prvotno iznosile ukupno 75.368.000,00 kuna, a kasnije su se dvjema izmjenama sredstva javne potpore povećavala. Prvom izmjenom natječaja udio sredstava javne potpore povećao se na 131.517.160,00 kuna, a zatim drugom izmjenom na konačnih 136.152.000,00 kuna. Isto kao i u prvom natječaju, zahtjev za potporu u drugom natječaju korisnici su podnosili u elektroničkom obliku putem AGRONET-a, a postupak podnošenja pojašnjen je u *Vodiču za korisnike potpora iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj*. Detaljne upute za podnošenje Zahtjeva za potporu nalaze se u Pravilniku (NN 42/2015) koji se primjenjivao pri provedbi prvog natječaja, a koji je ostao nepromijenjen i koristio se pri provedbi ovog drugog natječaja.

4. 2. 3. Treći natječaj

Treći natječaj tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ donesen je i objavljen 11. travnja 2018., a rokovi za podnošenje zahtjeva za potporu bili su od 25. travnja do 13. lipnja 2018. godine. Nakon donošenja trećeg natječaja napravljene su dvije izmjene natječaja. U prvoj izmjeni trećeg natječaja mijenjao se dio koji se odnosio na tekst

⁸ Pravilnik se nalazi u pregledu literature, a možemo ga pronaći i na sljedećoj internet stranici: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_04_42_852.html

poljoprivrednog gospodarstva obrta i dijelovi koji su se odnosili na „Posebne uvjete Ugovora o financiranju i Općih uvjeta Ugovora o financiranju“. Te izmjene napravljene su zato što su nakon objavljivanja natječaja primijećene napisane pogreške koje su ovim izmjenama ispravljene. Druga izmjena trećeg natječaja odnosila se na ukupan iznos raspoloživih sredstava javne potpore koji je prvotno iznosio 132.597.000,00 kuna, a izmjenom se povećao na 297.394.425,00 kuna.

Treći natječaj se, osim u formi, gotovo i ne razlikuje od prvog i drugog natječaja, a u odnosu na njih razlikuje se u iznosu javne potpore koji je prethodno naveden. Osim toga, ono što je različito trećem natječaju od prvog i drugog odnosi se na dio iznosa javne potpore za pojedinog korisnika. Tako su u trećem natječaju postajala dva iznosa potpore od kojih je prvi iznosio 372.000,00 kuna (korisnici kojima je poljoprivreda biti glavno zanimanje i koji će biti obveznici socijalnih doprinosa), a drugi 148.800,00 kuna (korisnici kojima poljoprivreda nije glavno zanimanje i koji po osnovi poljoprivrede neće biti obveznici socijalnih doprinosa). Slijedom toga, donesen je i novi Pravilnik (NN 21/2018)⁹ kojim su definirani i pojašnjeni ovi iznosi potpore.

⁹ Pravilnik vezan uz treći natječaj tipa operacije 6. 1. 1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_03_21_426.html

5. ANALIZA REZULTATA NATJEČAJA „POTPORA MLADIM POLJOPRIVREDNICIMA“ U BJELOVARSKO-BILOGORSKOJ ŽUPANIJI

U prethodnim poglavljima opisana su provedena tri natječaja tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ iz čega se može zaključiti da su predmetom istraživanja navedenih natječaja i tema ovog završnog specijalističkog diplomskog stručnog rada mladi poljoprivrednici stariji od 18 godina, a mlađi od 40 godina. Bitno je napomenuti kako korisnici tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ mogu podnesti jedan zahtjev za potporu tijekom jednog natječaja. Osim toga mladi poljoprivrednici mogu samo jednom ostvariti potporu u programskom razdoblju Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.–2020. Tim saznanjima i prethodnim upoznavanjem s literaturom, provedenim natječajima, pravilnicima, kao i *Vodičem za korisnike potpora iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj* u nastavku slijedi analiza samih rezultata natječaja. Analizom rezultata natječaja i zbrojem ukupnog iznosa potpore za sva tri provedena natječaja (595.171.425,00 kuna) dobit će se i predodžba o iskorištenosti predviđenih sredstava tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“.

5. 1. Uspješnost prijavljivanja mladih poljoprivrednika Bjelovarsko-bilogorske županije u odnosu na mlade poljoprivrednike u drugim županijama Republike Hrvatske

U ovom poglavlju nalazi se tablica koja pokazuje uspješnost prijavljivanja mladih poljoprivrednika Bjelovarsko-bilogorske županije na istraživane natječaje u odnosu na mlade poljoprivrednike u drugim županijama Republike Hrvatske. Ovi podaci dokazuju prvu postavljenu hipotezu završnog specijalističkog diplomskog stručnog rada i pokazuju odnos prijavljenih mladih poljoprivrednika na prvi, drugi i treći natječaj Bjelovarsko-bilogorske županije i njezinu poziciju u odnosu na ostale županije Republike Hrvatske.

Tablica 3. Uspješnost prijavljivanja mladih poljoprivrednika na natječaje

Županija	Prijavljeno						Ukupno	
	Prvi natječaj	Drugi natječaj	Treći natječaj					
1. Bjelovarsko-bilogorska županija	37	14.097.725,00 kn	64	23.808.000,00 kn	73	22.468.800,00 kn	174	60.374.525,00 kn
2. Brodsko-posavska županija	13	4.956.850,00 kn	41	15.252.000,00 kn	48	16.740.000,00 kn	102	36.948.850,00 kn
3. Dubrovačko-neretvanska županija	11	4.193.275,00 kn	9	3.348.000,00 kn	13	3.720.000,00 kn	33	11.261.275,00 kn
4. Istarska županija	12	4.572.900,00 kn	33	12.276.000,00 kn	27	9.597.600,00 kn	72	26.446.500,00 kn
5. Karlovačka županija	24	9.144.000,00 kn	17	6.324.000,00 kn	23	6.547.200,00 kn	64	22.015.200,00 kn
6. Koprivničko-križevačka županija	22	8.388.150,00 kn	61	22.692.000,00 kn	80	25.072.800,00 kn	163	56.152.950,00 kn
7. Krapinsko-zagorska županija	1	381.150,00 kn	12	4.464.000,00 kn	15	4.240.800,00 kn	28	9.085.950,00 kn
8. Ličko-senjska županija	7	2.667.150,00 kn	33	12.276.000,00 kn	48	14.731.200,00 kn	88	29.674.350,00 kn
9. Međimurska županija	12	4.575.050,00 kn	17	6.324.000,00 kn	21	6.696.000,00 kn	50	17.595.050,00 kn
10. Osječko-baranjska županija	69	26.288.327,55 kn	105	39.060.000,00 kn	130	43.226.400,00 kn	304	108.574.727,55 kn
11. Požeško-slavonska županija	20	7.623.475,00 kn	51	18.972.000,00 kn	41	11.904.000,00 kn	112	38.499.475,00 kn
12. Primorsko-goranska županija	2	761.400,00 kn	6	2.232.000,00 kn	3	1.116.000,00 kn	11	4.109.400,00 kn
13. Sisačko-moslavačka županija	26	9.906.000,00 kn	45	16.740.000,00 kn	68	19.492.800,00 kn	139	46.138.800,00 kn
14. Splitsko-dalmatinska županija	25	9.527.425,00 kn	28	10.416.000,00 kn	31	10.639.200,00 kn	84	30.582.625,00 kn
15. Varaždinska županija	12	4.574.425,00 kn	30	11.160.000,00 kn	29	9.448.800,00 kn	71	25.183.225,00 kn
16. Virovitičko-podravska županija	20	7.621.200,00 kn	51	18.972.000,00 kn	50	15.921.600,00 kn	121	42.514.800,00 kn
17. Vukovarsko-srijemska županija	51	19.060.900,00 kn	93	34.596.000,00 kn	125	42.036.000,00 kn	269	95.692.900,00 kn
18. Zadarska županija	22	8.383.075,00 kn	36	13.392.000,00 kn	42	12.722.400,00 kn	100	34.497.475,00 kn
19. Zagrebačka županija	22	8.380.850,00 kn	44	16.368.000,00 kn	45	12.499.200,00 kn	111	37.248.050,00 kn
20. Šibensko-kninska županija	9	3.434.925,00 kn	14	5.208.000,00 kn	24	7.588.800,00 kn	47	16.231.725,00 kn
21. Grad Zagreb	15	5.716.075,00 kn	23	8.556.000,00 kn	31	10.416.000,00 kn	69	24.688.075,00 kn
Ukupno	432	164.254.327,55 kn	813	302.436.000,00 kn	967	306.825.600,00 kn	2212	773.515.927,55 kn

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

U tablici 3. mogu se pronaći podaci iz kojih je vidljivo kako se Bjelovarsko-bilogorska županija (37 prijavljenih s iznosom potpore od 14.097.725,00 kn) u prvom natječaju nalazi iza Osječko-baranjske županije (69 prijavljenih s iznosom potpore od 26.288.327,55 kn) i Vukovarsko-srijemske županije (51 prijavljenih s iznosom potpore od 19.060.900,00 kn). U drugom natječaju situacija je nepromijenjena, te se isto tako na prvom mjestu nalazi Osječko-baranjska županija sa 105 prijavljenih mladih poljoprivrednika i iznosom potpore od 39.060.000,00 kuna. Zatim slijedi Vukovarsko-srijemska županija s 93 prijave od strane mladih poljoprivrednika i iznosom potpore od 34.596.000,00 kuna, a na trećem mjestu je opet Bjelovarsko-bilogorska županija sa 64 prijavljena mlada poljoprivrednika i iznosom potpore od 23.808.000,00 kuna. Na trećem natječaju opet uvjerljivo prva dva mjesta drže Osječko-baranjska županija sa 130 prijavljenih mladih poljoprivrednika i iznosom potpore od 43.226.400,00 kuna i Vukovarsko-srijemska županija sa 125 prijavljenih mladih poljoprivrednika i iznosom potpore od 42.036.000,00 kuna. Ovoga puta, u trećem natječaju treće mjesto pripalo je Koprivničko-križevačkoj županiji koja ima 80 prijavljenih mladih poljoprivrednika s iznosom potpore od 25.072.800,00 kuna, a odmah iza nje, na četvrtom mjestu nalazi se Bjelovarsko-bilogorska županija sa 73 prijavljena mlada poljoprivrednika i iznosom potpore od 22.468.800 kuna.

Uzimajući u obzir prvi, drugi i treći natječaj Bjelovarsko-bilogorska županija po broju prijavljenih mladih poljoprivrednika (174) i iznosom potpore (60.374.525,00 kuna) nalazi se na trećem mjestu odmah iza Osječko-baranjske županije (304 prijavljenih mladih poljoprivrednika s iznosom potpore od 108.574.727,55 kuna) i Vukovarsko-srijemske županije (269 prijavljenih mladih poljoprivrednika s iznosom potpore od 95.692.900,00 kuna).

U odnosu na Republiku Hrvatsku, u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji se na tri natječaja prijavilo 174 (7,87%) mlada poljoprivrednika od ukupno 2212 (100%). Isto tako, mogu se navesti podaci o prijavljenom iznosu potpore za sva tri natječaja koji je za Bjelovarsko-bilogorsku županiju iznosio 60.374.525,00 kuna (7,81%), a ukupno za Republiku Hrvatsku 773.515.927,55 kuna (100%).

Dakle, slijedom navedenih podataka može se reći da se prva hipoteza koja govori da je Bjelovarsko-bilogorska županija uspješnija u prijavljivanju na natječaje u odnosu na druge županije Republike Hrvatske prihvaća. Prihvaća se zato što se Bjelovarsko-bilogorska županija ukupno gledajući po broju prijavljenih mladih poljoprivrednika, kao i traženih sredstava nalazi na trećem mjestu odmah iza Osječko-baranjske županije i Vukovarsko-srijemske županije. To znači da Bjelovarsko-bilogorska županija nije najbolja u

prijavljivanju na natječaje, ali je bolja u odnosu na većinu županija Republike Hrvatske čime se može u potpunosti prihvatiti prva hipoteza.

5. 2. Razlika između prijavljenih i ugovorenih, te isplaćenih sredstava

Kako bi se uvidjele sličnosti i razlike između natječaja te uspješnost njihove provedbe, moraju se međusobno usporediti provedena tri natječaja. Sljedeća tablica 4 prikazuje podatke triju provedenih natječaja koji sadrže broj prijavljenih, ugovorenih i isplaćenih korisnika, te iznose isplaćenih sredstava u kunama. Pod brojem prijavljenih korisnika kao i prijavljenom iznosu potpore podrazumijevaju se svi korisnici koji su podnijeli zahtjev za potporu u natječajima tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“. Nadalje, ugovoren iznos potpore kao i ugovoren broj korisnika podrazumijeva sve korisnike koji su pravovremeno predali svoje zahtjeve za potporu, koji ispunjavaju sve potrebne zahtjeve i koji su dostavili svu potrebnu dokumentaciju propisanu natječajem. Što se tiče broja isplaćenih korisnika, kao i isplaćenih sredstava, bitno je naglasiti kako se korisnicima ugovoreni iznosi potpore isplaćuju u ratama tako da podaci u tablici 4 nisu konačni zato što korisnicima nisu isplaćene sve rate. U pravilu bi svim ugovorenim korisnicima ugovoreni iznosi potpore trebali biti i isplaćeni, osim ako ne ispoštuju sve svoje obaveze sukladno natječaju. Uspoređujući te podatke može se vidjeti koji je natječaj bio uspješnije proveden.

Tablica 4. Razlika između prijavljenih, ugovorenih i isplaćenih sredstava – prvi, drugi i treći natječaj u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji

Bjelovarsko-bilogorska županija			
	Prvi natječaj	Drugi natječaj	Treći natječaj
Prijavljeno	37	64	73
	14.097.725,00 kn	23.808.000,00 kn	22.468.800,00 kn
Ugovoreno/odobreno	20	44	30
	7.621.825,00 kn	16.368.000,00 kn	10.031.350,00 kn
Isplaćeno	20	42	1
	6.631.015,00 kn	11.457.600,00 kn	111.600,00

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Uspoređujući podatak o mladim poljoprivrednicima koji su se prijavili na natječaje, može se zaključiti da je u trećem natječaju (73) najviše prijavljenih korisnika Bjelovarsko-bilogorske županije, a zatim u drugom (64) pa onda u prvom natječaju (37). Traženi iznos potpore najveći je u drugom natječaju (23.808.000,00 kuna) u odnosu na treći (22.468.800,00 kuna) i prvi natječaj (14.097.725,00 kuna).

Ukupan broj mladih poljoprivrednika koji su ugovorili potporu najveći je za drugi natječaj (44), a zatim za treći (30) i prvi natječaj (20). Istim slijedom traženi iznos potpore najveći je za drugi natječaj (16.368.000,00 kuna), zatim za treći natječaj (10.031.350,00 kuna) i zadnje za prvi natječaj (7.621.825,00 kuna).

Prije donošenja zaključka o količini isplaćenih sredstava za provedena tri natječaja potrebno je naglasiti kako se isplata vrši u tri rate u razdoblju od najviše tri godine uz priložene dokaze mladih poljoprivrednika da ispunjavaju određene uvjete za svaku pojedinu ratu. Prema tome, može se donijeti zaključak kako su podaci vezani za prvi natječaj konačni i da je on isplaćen u potpunosti, a podaci vezani uz drugi i treći natječaj za sada još nisu konačni te se može reći da oni još uvijek nisu isplaćeni u potpunosti. Najviše korisnika do sada isplaćeno je u drugom natječaju (42 korisnika s iznosom potpore od 11.457.600,00 kuna), zatim u prvom natječaju (20 korisnika s iznosom potpore od 6.631.015,00 kuna) i posljednje u trećem natječaju (1 korisnik s iznosom potpore od 111.600 kuna). Uspoređujući podatke o ugovorenom i isplaćenom iznosu potpora, a poznavajući da je prvi natječaj do sada trebao biti isplaćen u potpunosti, može se vidjeti razlika da je isplaćeno nešto malo manje od 1.000.000,00 kuna u odnosu na ugovoreno. Slijedom navedenih podataka može se donijeti zaključak kako neki korisnici u prvom natječaju nisu ispunili ugovorene uvjete, nisu realizirali zahtjeve ili su jednostavno odustali od zahtjeva pa nije isplaćen ukupan ugovoren iznos sredstava.

Potrebno je napomenuti kako treći natječaj nije u potpunosti obrađen pa podatke o ugovorenim korisnicima kao i podatke o korisnicima koji su isplaćeni ne možemo uzeti kao vjerodostojne i mjerljive. Isto tako bitno je napomenuti kako su se u trećem natječaju mladi poljoprivrednici prijavljivali za dva iznosa potpore pa je zbog toga manji ukupan iznos tražene potpore.¹⁰ Upravo zbog promjene sustava financiranja postoji vjerojatnost da se na treći natječaj prijavilo najviše mladih poljoprivrednika. Najveći broj prijavljenih mladih poljoprivrednika zasigurno je pokazatelj kako je s vremenom sve više mladih poljoprivrednika zainteresirano za prijavu na natječaje, odnosno kako su mladi poljoprivrednici shvatili prednosti i potencijale natječaja. Za pretpostaviti je da će konačnom obradom podataka najviše ugovorenih i isplaćenih mladih poljoprivrednika biti upravo u trećem natječaju.

¹⁰ Iznosi za koje su se mladi poljoprivrednici u trećem natječaju prijavljivali biti su: 372.000,00 kuna (mladi poljoprivrednici kojima će poljoprivreda biti glavno zanimanje) i 148.800,00 kuna (mladi poljoprivrednici kojima poljoprivreda neće biti glavno zanimanje).

Na osnovi prijavljenih i ugovorenih korisnika te njihovih iznosa potpore može se zaključiti kako se druga hipoteza u potpunosti prihvaća, odnosno da je drugi natječaj uspješnije proveden. Konkretno, u odnosu na prvi natječaj može se reći da se na drugi natječaj prijavilo više korisnika, a isto tako veći je broj ugovorenih korisnika. Veći broj prijavljenih korisnika kao i onih ugovorenih automatski znači i veći ukupan iznos potpora, što dovoljno govori o uspješnosti provedbe drugog natječaja u odnosu na prvi.

5. 3. Svrha za koju su mladi poljoprivrednici tražili potporu

Zanimljiv podatak proizlazi iz svrhe za koju su mladi poljoprivrednici tražili potporu. Kada se analiziraju podaci prvog, drugog i trećeg natječaja dobit će se informacije o tome u što su mladi poljoprivrednici najviše ulagali dobivena sredstva. Moglo bi se reći da je to ujedno i odgovor na pitanje zašto mladi poljoprivrednici nisu razvijali svoja poljoprivredna gospodarstva, odnosno, što ih je sprječavalo u tome. Naravno da je prvenstveni razlog novac, ali ostaje pitanje što se tim novcem kupovalo i kako se njime raspolagalo. U sljedećoj tablici 5 vidi se navedena problematika koja je u nekoj mjeri zasigurno utjecala na nemogućnost razvijanja poljoprivrednih gospodarstava mladih poljoprivrednika.

Bjelovarsko-bilogorska županija

Tablica 5. Svrha za koju su poljoprivrednici tražili potporu – prvi, drugi i treći natječaj

Redni broj	Svrha za koju su poljoprivrednici tražili potporu	Prošli na natječaju		
		Prvi natječaj (20)	Drugi natječaj (44)	Treći natječaj (18) ¹¹
1.	Kupnja domaćih životinja, jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala	8	25	12
2.	Kupnja, građenje i/ili opremanje zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata te ostalih gospodarskih objekata uključujući vanjsku i unutarnju infrastrukturu u sklopu poljoprivrednog gospodarstva u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje i/ili prerade proizvoda iz dodatka I. ugovora o EU osim proizvoda ribarstva	6	9	5
3.	Kupnja ili zakup poljoprivrednog zemljišta	8	22	5
4.	Kupnja poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme	16	37	17
5.	Podizanje novih i/ili restrukturiranje postojećih višegodišnjih nasada	1	4	/
6.	Uređenje i poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta u svrhu poljoprivredne proizvodnje	1	1	/
7.	Građenje i/ili opremanje objekata za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda uključujući i troškove promidžbe vlastitih poljoprivrednih proizvoda	1	/	/
8.	Stjecanje potrebnih stručnih znanja i sposobnosti za obavljanje poljoprivredne proizvodnje i prerade proizvoda iz priloga II. pravilnika	10	21	1
9.	Operativno poslovanje poljoprivrednog gospodarstva	9	33	4

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Prije donošenja zaključaka bitno je napomenuti kako su prvi i drugi natječaj provedeni u potpunosti, dok treći natječaj nije proveden u potpunosti već se podaci odnose na natječaj za mlade poljoprivrednike koji su obrađeni do 25. travnja 2019. godine.

¹¹ Obrađenih 18 korisnika koji su prošli na trećem natječaju do posljednje dobivenih podataka 25. travnja 2019. godine.

Analizirani podaci u tablici 5 odnose se na mlade poljoprivrednike koji su prošli na pojedinim natjecajima i na podatke za koju sve svrhu su oni tražili potporu. Točnije, na prvom natjecaju prošlo je 20 mladih poljoprivrednika, na drugom 44, a u trećem natjecaju do posljednje dobivenih podataka potporu je ugovorilo 30 mladih poljoprivrednika od kojih je u tablici analizirano 18 koji su do tada obrađeni.

Mladi poljoprivrednici su se u prvom natjecaju odlučivali tražiti potporu za kupnju poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme, zatim za stjecanje potrebnih stručnih znanja i sposobnosti za obavljanje poljoprivredne proizvodnje i prerade proizvoda te za operativno poslovanje poljoprivrednog gospodarstva. Isto tako, u drugom natjecaju mladi poljoprivrednici su prvenstveno tražili potporu za kupnju poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme, a nakon toga za operativno poslovanje poljoprivrednog gospodarstva, te kupnju domaćih životinja, jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala. U trećem natjecaju mladi poljoprivrednici opet su se najviše odlučivali na kupnju poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme, zatim za kupnju domaćih životinja, jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala, a nakon toga za kupnju ili zakup poljoprivrednog zemljišta kao i za kupnju, građenje i/ili opremanje zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata uključujući vanjsku i unutarnju infrastrukturu u sklopu poljoprivrednog gospodarstva u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje i/ili prerade proizvoda.

S obzirom da je vidljivo da su mladi poljoprivrednici Bjelovarsko-bilogorske županije provedenim prvim, drugim i trećim natjecajem tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ najviše tražili potporu za kupnju poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme, koja je nužna u pokretanju vlastitog posla, za bolju obradu većih površina kao i povećanju prinosa koji su početak i polazište daljnjeg razvoja poljoprivrednih gospodarstava. Stoga se treća hipoteza koja glasi „Mladi poljoprivrednici kroz projekte najčešće nabavljaju poljoprivredne strojeve“ u potpunosti prihvaća.

5. 4. Usporedba osnovnih podataka natjecaja „Potpora mladim poljoprivrednicima“ između Bjelovarsko-bilogorske županije i Republike Hrvatske

Jedni od zanimljivijih podataka za usporedbu i analizu slijede u nastavku. Ti podaci govore koliko mladih poljoprivrednika ima upisanih u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, a koliko u Republici Hrvatskoj. S tim podacima mladih poljoprivrednika koji su upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava uspoređeni su podaci mladih poljoprivrednika koji su se prijavljivali na natjecaje i oni podaci

o mladim poljoprivrednicima s kojima je ugovorena potpora. Uspoređenim podacima dobit će se bolja predodžba o tome koliki broj mladih poljoprivrednika se prijavio na natječaje s obzirom na ukupan broj mladih poljoprivrednika upisanih u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava. A kada se uspoređi koliki broj mladih poljoprivrednika je uspješno ugovorio potporu i iznose potpore, dobit će se odgovor o tome kolika je iskorištenost potpore natječaja tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“.

Tablica 6. Usporedba mladih poljoprivrednika Bjelovarsko-bilogorske županije i Republike Hrvatske upisanih u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava s brojem prijavljenih i ugovorenih mladih poljoprivrednika

	Bjelovarsko-bilogorska županija (BBŽ)	Republika Hrvatska (RH)	<i>BBŽ/RH</i> (%)
	Ukupno: prvi, drugi i treći natječaj	Ukupno: prvi, drugi i treći natječaj	
Poljoprivrednici mlađi od 40 godina upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava	1.467	21.352	6,87
Poljoprivrednici mlađi od 40 godina koji su se prijavili na Natječaje M 6.1.1.	174	2.212	7,87
	60.374.525,00 kn	773.515.927,55 kn	7,8
Poljoprivrednici mlađi od 40 godina s kojima je ugovorena potpora za Natječaje M 6.1.1.	94	1.068	8,8
	34.021.175,00 kn	384.968.050,00 kn	8,84

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

U prethodnoj tablici može se vidjeti kako u odnosu na Republiku Hrvatsku (21.352) u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji (1.467) ima 6,87% mladih poljoprivrednika koji su upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava. Od tih 1.467 mladih poljoprivrednika Bjelovarsko-bilogorske županije upisanih u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava na natječaje tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ prijavilo tek 174 mlada poljoprivrednika. Na području Republike Hrvatske, od ukupnog broja mladih poljoprivrednika upisanih u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava prijavilo se tek 2.212 mladih poljoprivrednika od 21.352. Sudeći prema tim podacima može se zaključiti da se jako mali broj poljoprivrednika i Bjelovarsko-bilogorske županije i Republike Hrvatske prijavio na natječaje tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“. Izraženo u

postocima to znači da se i na nacionalnoj i na županijskoj razini na istraživane natječaje prijavljuje tek oko 10% mladih poljoprivrednika.

Od broja mladih poljoprivrednika koji su se prijavili na prvi, drugi i treći natječaj tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ može se vidjeti kako je otprilike polovica njih uspješno ugovorila određeni iznos potpore. Tako ih je na području Bjelovarsko-bilogorske županije od prijavljenih 174 potporu dobilo 94 mladih poljoprivrednika, a na području Republike Hrvatske od 2.212 mladih poljoprivrednika potporu je dobilo 1.068 mladih poljoprivrednika. U odnosu na Republiku Hrvatsku (2.212), postotak mladih poljoprivrednika Bjelovarsko-bilogorske županije (174) koji su se prijavili na prvi, drugi i treći natječaj kao i postotak ukupnog prijavljenog iznosa potpore iznosi 7,8%.

Bjelovarsko-bilogorska županija je na provedena tri natječaja za mlade poljoprivrednike prijavila iznos od 60.374.525,00 kuna, dok je taj iznos na razini Republike Hrvatske dosegao 773.515.927,55 kuna. Od tih traženih iznosa potpore, u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji ugovoreno je ukupno 34.021.175,00 kuna, a u Republici Hrvatskoj 384.968.050,00 kuna. Uzimajući u obzir podatke da su u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji na provedena tri natječaja ukupno prošla 94 mlada poljoprivrednika (s iznosom potpore od 34.021.175,00 kuna) od ukupno 1.068 mladih poljoprivrednika (s iznosom potpore od 384.968.050,00 kuna) na razini Republike Hrvatske dolazi se do zaključka kako je ugovorena potpora s 8,8% mladih poljoprivrednika Bjelovarsko-bilogorske županije.

Ako se uzme u obzir ukupan iznos alokacije za tri provedena natječaja tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ koji je iznosio 595.171.425,00 kuna, slijedi podatak da su mladi poljoprivrednici na razini Republike Hrvatske prijavili dostatan iznos tražene potpore, čak i veći od očekivanog. No međutim, ugovoreni iznos potpore nije dosegao ukupan iznos alokacije provedenog prvog, drugog i trećeg natječaja. Uzimajući u obzir te podatke slijedi zaključak kako je ostalo neiskorišteno 210.203.375,00 kuna. Postavlja se pitanje koji je razlog i zašto sredstva nisu iskorištena u potpunosti, a odgovor slijedi u sljedećem poglavlju koje govori o razlozima odbijanja zahtjeva za potporu mladih poljoprivrednika.

5. 5. Razlozi odbijanja zahtjeva

U prethodnom poglavlju analizirano je i zaključeno da se jako mali broj poljoprivrednika mlađih od 40 godina prijavio na sva tri natječaja tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“. Osim što se prijavio jako mali broj korisnika, postoji mogućnost da korisnici koji su se prijavili na natječaje budu odbijeni pa je ovo poglavlje

posvećeno razlozima odbijanja zahtjeva za potporu. U sljedećoj tablici navedeni su najčešći razlozi odbijanja zahtjeva za potporu. Razlozi odbijanja zahtjeva za potporu trebaju se analizirati kako bi se ubuduće skrenula pažnja na njih i kako se ovaj mali broj korisnika koji su se prijavili na natječaje inače ne bi dodatno smanjivao. Skretanjem pažnje na pogreške u pisanju zahtjeva i prikupljanju dokumentacije, te analizom razloga odbijanja zahtjeva ubuduće će se maksimalno iskoristiti alokacija natječaja. Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju nije bila u mogućnosti detaljno analizirati razloge odbijanja pa su dobiveni podaci u kojima su razlozi odbijanja navedeni kao lista razloga. Ta lista razloga obuhvaća 50 korisnika na razini Republike Hrvatske koji su tražili zahtjev za potporu, a odbijeni su. Bitno je naglasiti da su neki korisnici imali jedan ili više razloga zbog kojih su odbijeni, a oni su pobrojani i navedeni u tablici redoslijedom od onih s najvećim brojem prema najmanjem broju. Isto tako potrebno je napomenuti kako su rezultati razloga odbijanja natječaja na razini Republike Hrvatske, a obuhvaćaju dosad sva tri provedena natječaja.

Tablica 7. Razlozi odbijanja zahtjeva za potporu prvog, drugog i trećeg natječajna tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“

Redni broj	Razlozi odbijanja	Broj korisnika
1.	Korisnik ne ostvaruje minimalan bodovni prag od 30 bodova prema propisanom pragu prolaznosti	13
2.	Nepotpuna dokumentacija	12
3.	Korisnik ne prelazi minimalni iznos ukupnog troška od 376.840,00 kuna	8
4.	Korisnik nakon umanjenja neprihvatljivog troška ne prelazi minimalan iznos ukupnog troška od 376.840,00 kuna	5
5.	Korisnik je upisan više puta u upisnik PG-a kao nositelj	5
6.	Nevažeća osobna iskaznica ili je učitana osobna iskaznica od druge osobe	4
7.	Korisnik nije dokazao da ima podmirene financijske obveze prema državnom proračunu (učitavana je potvrda porezne uprave nositelja OG-a, a ne potvrda podnositelja zahtjeva)	4
8.	Korisnik je bio nositelj OG-a dulje od 18 mjeseci	2
9.	Korisniku je ovo drugi zahtjev za potporu	2
10.	Korisnik je učitao potvrdu o ekonomskoj veličini gospodarstva stariju od dana objave natječaja	1
11.	Korisnik više nije evidentiran kao nositelj/osoba odgovorna za OG koji je prijavljen na natječaj	1
12.	Zahtjev za potporu podnesen je nakon datuma završetka natječaja	1
13.	Korisnik je započeo aktivnost pohađanja tečaja za osposobljavanje	1
14.	Korisniku poljoprivreda nije glavna djelatnost sukladno provjeri u nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti	1
15.	Potvrda porezne uprave starija je od 30 dana	1

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Najčešći razlog zbog kojeg su korisnici provedena tri natječaja tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ odbijeni je iz razloga što nisu ostvarili minimalan bodovni prag od 30 bodova prema propisanom pragu prolaznosti¹². Zatim slijedi 12 korisnika koji nisu dostavili potpunu dokumentaciju, pa onda 8 korisnika koji nisu prešli minimalan iznos ukupnog troška od 376.840,00 kuna¹³, 5 korisnika nije upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava kao nositelj, a isto tako 5 korisnika nakon smanjenja neprihvatljivog troška nije prošlo minimalan iznos ukupnog troška od 376.840,00 kuna.

¹² Tablica praga prolaznosti za korisnike prvog i drugog natječaja tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ nalazi se u prilogu broj 1, a tablica praga prolaznosti za korisnike trećeg natječaja tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ nalazi se u prilogu broj 2. Minimalan prag prolaznosti u trećem natječaju iznosio je 40%, a u ovim razlozima odbijanja nije obuhvaćen niti jedan razlog odbijanja iz trećeg natječaja.

¹³ Pri izradi poslovnog plana u podmjeri 6.1., korisnik prikazuje prihvatljive aktivnosti koje planira provoditi u svrhu ostvarivanja definiranih ciljeva, a one moraju biti prikazane u iznosu od najmanje koliko je određena visina potpore po korisniku za podmjeru 6.1. (50.000 eura u kunskoj protuvrijednosti). U trećem natječaju postojao je i iznos potpore od 148.800,00 kuna, ali u ovim razlozima odbijanja on nije obuhvaćen.

Nevažeću osobnu iskaznicu ili učitanu osobnu iskaznicu od druge osobe imalo je 4 korisnika, 4 korisnika nije dokazao da ima podmirene financijske obaveze prema državnom proračunu, 2 korisnika su bili nositelji poljoprivrednog obiteljskog gospodarstva dulje od 18 mjeseci¹⁴ i 2 kojima je ovo drugi zahtjev za potporu. Ostali korisnici su imali neke druge razloge odbijanja kao što su: korisnik je učitao potvrdu o ekonomskoj veličini gospodarstva stariju od dana objave natječaja, korisnik više nije evidentiran kao nositelj/osoba odgovorna za obiteljsko gospodarstvo koji je prijavljen na natječaj, zahtjev za potporu podnesen je nakon datuma završetka natječaja, korisnik je započeo aktivnost pohađanja tečaja za osposobljavanje, korisniku poljoprivreda nije glavna djelatnost sukladno provjeri u nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, potvrda porezne uprave starija je od 30 dana.

Analizirajući razloge odbijanja, oni se uglavnom svode na tri razloga, a to su: nedovoljan broj bodova, nepotpuna dokumentacija i nedovoljan iznos ulaganja. Od toga je najviše onih korisnika koji nemaju dovoljan broj bodova, a to je tako zato što Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju ne dodjeljuje bodove korisnicima nego odobrava ili ne odobrava broj bodova koje su si korisnici sami dodijelili.¹⁵ Ostale razloge možemo tumačiti tako da korisnici nisu dostavili svu potrebnu dokumentaciju ili nisu dovoljno dobro tumačili natječaje pa je dolazilo do razloga navedenih u prethodnoj tablici zbog kojih su zahtjevi za potporu odbijani.

¹⁴ Jedan od uvjeta prihvatljivosti koje mladi poljoprivrednik mora ispuniti kako bi dobio potporu je taj da on ne smije biti registriran kao nositelj poljoprivrednog gospodarstva duže od 18 mjeseci prije podnošenja Zahtjeva za potporu. Ukoliko je mladi poljoprivrednik bio nositelj/odgovorna osoba na poljoprivrednom gospodarstvu duže od 18 mjeseci za koje podnosi Zahtjev za potporu za tip operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ onda on nije prihvatljiv korisnik u tipu operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“. Isto tako, u trećem natječaju ovaj rok je iznosio 24 mjeseca, a ova lista razloga nije obuhvatila nijedan takav razlog.

¹⁵ Da bi ulaganje bilo prihvatljivo za dodjelu potpore, korisnik mora imati minimalan broj bodova, odnosno mora ostvariti "prag prolaznosti" iz priloga broj 1 (prvi i drugi natječaj) ili priloga broj 2 (treći natječaj). koji se može vidjeti u prilogu na kraju ovog „Završnog specijalističkog diplomskog stručnog rada“. Točnije, poljoprivrednici su upoznati s kriterijima iz priloga broj 1. i 2., te si samostalno dodjeljuju bodove pri podnošenju zahtjeva za potporu nakon čega APPRRR provodi kontrolu zahtjeva i odobrava ili ne odobrava taj broj bodova.

6. ZAKLJUČAK

Poznavajući razloge nepovoljnih trendova na selu i iseljavanja vitalne skupine stanovnika u koju pretežito ubrajamo mlađu populaciju, bitno je pronaći načine kako da se ti nepovoljni trendovi zaustave. Veliku ulogu u zaustavljanju prethodno navedenih negativnih trendova imaju upravo natječaji tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“, koji bi mladim poljoprivrednicima trebali biti poticaj u bavljenju poljoprivrednom djelatnosti čime će mladi poljoprivrednici direktno utjecati na razvoj poljoprivrede i gospodarstva, a isto tako će osigurati egzistenciju za sebe i svoju obitelj.

U skladu s navedenim tvrdnjama i važnosti ulaganja u mlade poljoprivrednike, a na temelju rezultata istraživanja prijava na natječaje mladih poljoprivrednika Republike Hrvatske, s naglaskom na Bjelovarsko-bilogorsku županiju, može se zaključiti sljedeće:

1. Bjelovarsko-bilogorska županija se ukupno gledajući prema rezultatima istraživanja u do sada tri provedena natječaja tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ nalazi na trećem mjestu odmah iza Osječko-baranjske županije i Vukovarsko-srijemske županije. Stoga se može reći da Bjelovarsko-bilogorska županija nije najuspješnija u prijavljivanju na natječaje za mlade poljoprivrednike, ali kako je u odnosu na ukupan broj 21 županije Republike Hrvatske vrlo uspješna pa se iz tog razloga prva hipoteza u potpunosti prihvaća.
2. Podaci o uspješnosti provedbe natječaja ukazuju da je uspješnije proveden drugi, odnosno treći natječaj zato što se na njih prijavilo više mladih poljoprivrednika nego na prvi natječaj. Time se dokazuje druga hipoteza koja glasi da je bila uspješnija provedba drugog, a zatim i trećeg natječaja.
3. Prema pretpostavci da mladi poljoprivrednici kroz projekte najčešće nabavljaju poljoprivredne strojeve, a prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju može se potvrditi da je to najčešće i bila svrha zbog koje su se mladi poljoprivrednici prijavljivali na prvi, drugi i treći natječaj te je time potvrđena treća hipoteza.
4. Poznavajući ukupan iznos alokacije za tri provedena natječaja tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ koji je iznosio 595.171.425,00 kuna i uzimajući u obzir ukupan ugovoreni iznos potpore od 384.968.050,00 kuna može se reći kako je na razini Republike Hrvatske ostalo neiskorišteno 210.203.375,00 kuna. Izražavajući taj iznos u postocima može se reći kako je kroz tri provedena natječaja na razini Republike

Hrvatske ostalo neiskorišteno 35,32% ukupnog iznosa alokacije. S obzirom na prvu hipotezu da je Bjelovarsko-bilogorska županija treća od dvadeset jedne županije Republike Hrvatske po prijavljivanju zahtjeva za potporu, ona je jedna od uspješnijih i ugovorila je 34.021.175,00 kuna, odnosno 8,84%, od ukupno ugovorenih 384.968.050,00 kuna.

5. Mladi poljoprivrednici su u prijavljivanju na natječajne tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ imali najviše problema s ostvarivanjem minimalnog bodovnog praga od 30 bodova prema propisanom pragu prolaznosti, zatim su dostavljali nepotpunu dokumentaciju, a isto tako nisu prešli minimalan iznos ukupnog troška od 376.840,00 kuna. Iz navedena tri najčešća razloga, mladim poljoprivrednicima su zahtjevi za potporu bili odbijani i nisu ostvarili pravo na potporu od Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Rezultatima istraživanja može se utvrditi činjenica da u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji postoji zainteresiranost mladih poljoprivrednika za prijavljivanjem na natječajne za mlade poljoprivrednike. To dokazuje sve veći broj mladih poljoprivrednika koji su se prijavljivali na prvi, zatim drugi i konačno treći natječaj pa možemo pretpostaviti da će se taj trend nastaviti u budućim prijavama na natječajne. Premda analizirani pokazatelji upućuju na velik iznos neiskorištenih sredstava, potrebno je obratiti pažnju na razloge odbijanja zahtjeva za potporu kako bi se u budućnosti u potpunosti iskoristila neiskorištena sredstva za potporu mladim poljoprivrednicima.

7. LITERATURA

1. Podaci dobiveni od Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.
2. Defilippis J. (2005.): Poljoprivreda i razvoj, Školska knjiga, Zagreb
3. Franić R. (2006.): Politika ruralnog razvitka – nova prilika za Hrvatsku, Agronomski glasnik: Glasilo hrvatskog agronomskog društva, Vol. 68 No. 3, Zagreb
4. Potočnik, D., Spajić Vrkaš, V. (2017.): Mladi u Hrvatskoj: sudjelovanje na tržištu rada i prostorna mobilnost, In: Generacija osujećenih: mladi u Hrvatskoj na početku 21. stoljeća, Biblioteka znanost i društvo 40, Institut za društvena istraživanja, Zagreb
5. Sudarić, T., Zmaić, K., Lončarić R. (2016.): Izazovi mladih poljoprivrednika u Republici Hrvatskoj
6. Ivković, M., Barković, Đ., Baćani, S. (2010.): Komasacija zemljišta i ruralni razvoj, Geodetski list, Hrvatsko geodetsko društvo, Zagreb
7. Šundalić, A. (2000.): Uloga ljudskog čimbenika u revitalizaciji slavonskog sela i poljoprivrede, Sociologija i prostor: časopis za istraživanje prostornoga i sociokulturnog razvoja, No. 149-150, Institut za društvena istraživanja, Zagreb
8. Salaj, B., Kovač, M. (2017): Boj za živo selo, Obiteljska gospodarstva – temelj hrvatske poljoprivrede, MATE d.o. o., Zagreb

INTERNET STRANICE:

1. Hrvatska gospodarska komora: Županije – velike gospodarske razlike na malom prostoru,
<https://hgk.hr/documents/upanijevelikegospodarskerazlikenamalomprostoru5757722c5b20e65.pdf>, (18. svibnja 2019.)
2. Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja: IPARD PROGRAM,
<http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/IPARD%20PROGRAM.pdf>, (18. svibnja 2019.)
3. Gospodarski list: Mehanizacija ratarske proizvodnje,
<http://www.gospodarski.hr/Publication/2019/5/prilog-broja-mehanizacija-ratarske-proizvodnje/9052#.XOQem1IzbIV>, (18. svibnja 2019.)
4. Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju,
<https://www.aprrr.hr/o-nama/>, (20. svibnja 2019.)

5. Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, <https://www.apprrr.hr/wp-content/uploads/2018/03/Strate%C5%A1ki-plan-2017.-2019.-APPRRR.pdf>, (20. svibnja 2019.)
6. Ministarstvo poljoprivrede, Uprava za ruralni razvoj, <https://ruralnirazvoj.hr/program/>, (21. svibnja 2019.)
7. Zakon o osnivanju Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, NN 30/09, 56/13, <https://www.zakon.hr/z/596/Zakon-o-osnivanju-Agencije-za-pla%C4%87anja-u-poljoprivredi,-ribarstvu-i-ruralnom-razvoju>, (21. svibnja 2019.)
8. Ministarstvo poljoprivrede, Uprava za ruralni razvoj, <https://ruralnirazvoj.hr/pravilnik-o-provedbi-tipa-operacije-6-1-1-potpore-mladim-poljoprivrednicima-i-tipa-operacije-6-3-1-potpore-razvoju-malih-poljoprivrednih-gospodarstava-iz-programa-ruralnog-razvoja-republike/>, (21. svibnja 2019.)
9. Pravilnik o provedbi Podmjere 6. 1. „Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima“, Podmjere 6. 2. „Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima“ i Podmjere 6. 3. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“ u okviru Mjere M06 „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja“ iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020., NN 42/2015, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_04_42_852.html, (21. svibnja 2019.)
10. Pravilnik o provedbi tipa operacije 6. 1. 1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“, i tipa operacije 6. 3. 1. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“ iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020., NN 21/2018, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_03_21_426.html, (21. svibnja 2019.)
11. Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju: Vodič za korisnike potpore iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, Mjera 06 „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja“, Podmjera 6. 1. „Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima“, Operacija 6. 1. 1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“, https://ruralnirazvoj.hr/files/Vodic-za-korisnike-Podmjera-6.1. Operacija_6.1.1.pdf, (21. svibnja 2019.)

8. PRILOZI

Prilog 1. Kriteriji odabira korisnika prvog i drugog natječaja za tip operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“

KRITERIJI ODABIRA TIP OPERACIJE 6.1.1.		
Kriterij		Bodovi
1	Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva	Max. 10
	8.000 € – 24.999 €	5
	25.000 € – 49.999 €	10
2	Vlasnički status poljoprivrednog gospodarstva	Max. 10
	Korisnik ima pravo korištenja poljoprivrednog potencijala kao vlasnik/posjednik poljoprivrednog potencijala ¹⁶	10
	Korisnik ima pravo korištenja poljoprivrednog potencijala drugom ugovornom obvezom na period više od 15 godina	5
3	Stručna sprema i radno iskustvo korisnika	Max. 15
	Korisnik ima završen diplomski (Ms) ili preddiplomski (Bs) studij agronomskog ili veterinarskog smjera	15
	Korisnik ima završenu srednju školu iz područja poljoprivrede ili veterine	10
	Korisnik ima 2 godine radnog iskustva na poljoprivrednom gospodarstvu i potvrdu o stručnom obrazovanju i osposobljavanju iz područja poljoprivrede ili veterine koji je priznat od strane nadležnog tijela	7
4	Stupanj razvijenost JLS-a u kojem se provode aktivnosti iz poslovnog plana sukladno indeksu razvijenosti	Max. 10
	I. skupina JLS čija je vrijednost indeksa razvijenosti manja od 50% prosjeka RH	10
	II. i III. skupina JLS čija je vrijednost indeksa razvijenosti od 50% do manje od 100% prosjeka RH	8
	IV. i V. skupina JLS čija je vrijednost indeksa razvijenosti 100% i više od prosjeka RH	6
5	Status zaposlenja korisnika	Max. 10
	Korisnik je prije podnošenja Zahtjeva za potporu bio neprekidno nezaposlen 3 godine i više	10

¹⁶ U kriterij ulaze samo oni resursi koji su temelj za izračun ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva.

	Korisnik je prije podnošenja Zahtjeva za potporu bio neprekidno nezaposlen manje od 3 godine	5
6	Aktivnosti iz poslovnog plana se provode u područjima sa prirodnim ograničenjima i ostalim posebnim ograničenjima ¹⁷	10
7	Aktivnosti iz poslovnog plana se odnose na prioritetne sektore voće, povrće, stočarstvo ¹⁸	15
8	Aktivnosti iz poslovnog plana se odnose na ekološku poljoprivredu, sustave kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode i agro-okolišne mjere ¹⁹	10
NAJVEĆI MOGUĆI BROJ BODOVA		90
PRAG PROLAZNOSTI		30

Izvor: Pravilnik o provedbi Podmjere 6.1. „Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima“, Podmjere 6.2. „Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima“ i Podmjere 6.3. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“ u okviru Mjere M06 „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja“ iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020., NN 42/2015, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_04_42_852.html, (5. ožujka 2019.)

¹⁷ Pravilnik o određivanju područja s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima. Poljoprivredno gospodarstvo mora imati najmanje 50% zemljišta koje je upisano u Upisnik/ARKOD na navedenim područjima.

¹⁸ Najmanje 50 % dodijeljene potpore za realizaciju poslovnog plana mora se odnositi na aktivnosti iz prioritetnog sektora prikazanog u poslovnom planu.

¹⁹ Korisnik mora biti evidentiran u nadležnim registrima koji reguliraju navedena područja u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu.

Prilog 2. Slika kriterija odabira korisnika trećeg natječaja za tip operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“

KRITERIJI ODABIRA TIP OPERACIJE 6.1.1.		Bodovi
A	EKONOMSKI KRITERIJI	NAJVIŠE 35%
1.	Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva SO (eura)	25%
	35.000 – 49.999	25
	25.000 – 34.999	23
	15.000 – 24.999	21
	8.000 – 14.999	19
2.	Spremnost korisnika za preuzimanje poljoprivrednog gospodarstva	10%
	Korisnik je upisan kao nositelj poljoprivrednog gospodarstva u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu.	10
B	SEKTORSKI KRITERIJI	Najviše 20%
1.	Aktivnosti iz poslovnog plana se odnose na prioritetne sektore voće, povrće i stočarstvo²⁰	20
C	KRITERIJI LOKACIJE ULAGANJA	Najviše 20%
1.	Indeks razvijenosti jedinice lokalne samouprave u kojoj se provode aktivnosti iz poslovnog plana²¹	20%
	Ulaganja na području JLS-a koje pripada I. skupini	20
	Ulaganja na području JLS-a koje pripada II. skupini	18
	Ulaganja na području JLS-a koje pripada III. skupini	16
	Ulaganja na području JLS-a koje pripada IV. skupini	14
	Ulaganja na području JLS-a na brdsko-planinskim područjima sukladno Zakonu o brdsko-planinskim područjima i otoci koji su u sastavu jedinica lokalne samouprave koje se nalaze u V. i VI. Skupini	14
	Ulaganja na području JLS-a na brdsko planinskim područjima sukladno Zakonu o brdsko planinskim područjima i otoci koji su u sastavu jedinica lokalne samouprave koje se nalaze u VII. I VIII. Skupini	12
	Ulaganja na području JLS-a koje pripada V. skupini	10

²⁰ Najmanje 50% dodijeljene potpore za realizaciju poslovnog plana mora se odnositi na aktivnosti iz prioritetnog sektora prikazanog u poslovnom planu. Gljive ne spadaju u prioritetne sektore.

²¹ Ako je korisnik u poslovnom planu naveo više lokacija u kojima se provode aktivnosti iz poslovnog plana, tada ostvaruje bodove za stupanj razvijenosti jedinice lokalne samouprave prema mjestu upisa poljoprivrednog gospodarstva u Upisnik poljoprivrednika.

	Ulaganja na području JLS-a koje pripada VI. skupini	8
	Ulaganja na području JLS-a koje pripada VII. skupini	6
	Ulaganja na području JLS-a koje pripada VIII. skupini	4
D	HORIZONTALNI KRITERIJI	Najviše 25%
1.	Aktivnosti iz poslovnog plana se odnose na ekološku poljoprivredu, sustave kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode i agro-okolišne mjere²²	10%
	Korisnik je dobio potporu iz Mjere 10 „Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene“	10
	Korisnik je u sustavu proizvoda s oznakom ZOI, ZOZP ili ZTS	8
	Korisnik je dobio potporu iz Mjere 11 „Ekološki uzgoj“ ili se bavi biodinamičkom poljoprivredom ²³	6
2.	Stručna sprema i radno iskustvo korisnika	10%
	Korisnik ima završen preddiplomski ili preddiplomski i diplomski sveučilišni ili stručni studij integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni ili stručni studij agronomskog ili veterinarskog smjera	10
	Korisnik ima završenu srednju školu iz područja poljoprivrede ili veterine	8
	Korisnik ima 2. godine radnog iskustva na poljoprivrednom gospodarstvu i potvrdu o stručnom obrazovanju i osposobljavanju iz područja poljoprivrede ili veterine koji je priznat od strane nadležnog tijela	6
3.	Aktivnosti iz poslovnog plana se provode u područjima sa prirodnim ograničenjima i ostalim posebnim ograničenjima²⁴	5%
	Aktivnosti se provode u područjima sa prirodnim ograničenjima i ostalim posebnim ograničenjima.	5
NAJVEĆI BROJ BODODVA		100%
PRAG PROLAZNOSTI		40%

Izvor: Treći natječaj tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“, prilog broj 4, <https://www.aprrrr.hr/podmjera-6-1-potpora-za-pokretanje-poslovanja-mladim-poljoprivrednicima/>, 3. srpnja 2019.

²² Korisnik mora biti evidentiran u nadležnim registrima koji reguliraju navedena područja u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu.

²³ Korisnik ima DEMETER certifikat.

²⁴ Sukladno Pravilniku o određivanju područja s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima.

Poljoprivredno gospodarstvo mora imati najmanje 50% zemljišta koje je upisano u ARKOD na navedenim područjima.

POPIS KRATICA

AGRONET – elektronička aplikacija namijenjena za pomoć poljoprivrednim gospodarstvima i ostalim korisnicima u ostvarivanju prava na potpore u poljoprivredi

APPRRR – Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

EAGF - European Agricultural Guarantee Fund (engl.) - Europski fond za jamstva u poljoprivredi

EMFF - European Maritime and Fisheries Fund (engl.) - Europski fond za pomorstvo i ribarstvo

EAFRD - European Agricultural Fund for Rural Development (engl.) - Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

EU – Europska unija

IAKS – integrirani administrativni kontrolni sustav

IPARD - Instrument for pre-accession assistance for rural development (engl.) - Instrument pretpristupne pomoći za ruralni razvoj

NN – Narodne novine

OG – Obiteljsko gospodarstvo

PG – Poljoprivredno gospodarstvo

ZPP – Zajednička poljoprivredna politika

ANALIZA REZULTATA NATJEČAJA „POTPORA MLADIM POLJOPRIVREDNICIMA“ U BJELOVARSKO-BILOGORSKOJ ŽUPANIJI

SAŽETAK

Mladi poljoprivrednici imaju potencijal u zaustavljanju negativnih trendova poput zamiranja sela i iseljavanja vitalne skupine stanovnika. Poticanjem mladih poljoprivrednika na bavljenje poljoprivredom direktno će se utjecati na zaustavljanje negativnih trendova kao i na razvoj poljoprivrede i gospodarstva. Velik utjecaj na navedene razloge imaju natječaji za mlade poljoprivrednike. U ovom radu analizirani su natječaji tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ s naglaskom na Bjelovarsko-bilogorsku županiju.

Rezultati istraživanja podijeljeni su na dvije cjeline koje se odnose na općenite podatke o mladim poljoprivrednicima u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji i u Republici Hrvatskoj, te na osnovne podatke o provedenim natječajima (prvi, drugi i treći natječaj) tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“. Nakon toga slijedi glavni dio rada, a to je komparativna analiza provedenih natječaja. Komparativnom analizom utvrđivala se uspješnost mladih poljoprivrednika Bjelovarsko-bilogorske županije u prijavljivanju na natječaje u odnosu na druge županije Republike Hrvatske, isto tako utvrđivala se uspješnost provedbe natječaja kao i svrha za koju su mladi poljoprivrednici tražili potporu.

Na temelju rezultata istraživanja utvrđeno je da u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji postoji velika zainteresiranost prijavljivanja mladih poljoprivrednika na natječaje u odnosu na većinu drugih županija Republike Hrvatske. Isto tako, dokazano je da su se mladi poljoprivrednici više prijavljivali na drugi i treći natječaj u odnosu na prvi natječaj iz čega se može zaključiti da postoji sve veća zainteresiranost za korištenje financijskih sredstava iz Europske unije. Kroz natječaje, mladi poljoprivrednici Bjelovarsko-bilogorske županije najviše su nabavljali poljoprivrednu mehanizaciju, strojeve i opremu.

Poznavajući da je velik dio sredstava ostao neiskorišten, bitno je obratiti pažnju na razloge odbijanja zahtjeva za potporu kao što su: korisnik ne ostvaruje minimalan bodovni prag, nepotpuna dokumentacija, korisnik ne prelazi minimalan iznos ukupnog troška, korisnik je više puta upisan u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, nevažeća osobna iskaznica i slično. Obraćanjem pažnje na razloge odbijanja zahtjeva ubuduće će biti

iskorišten pun potencijal natječaja, kao i sredstva namijenjena za potporu mladim poljoprivrednicima.

Ključne riječi: mladi poljoprivrednici, uspješnost prijave na natječaje ruralnog razvoja, tip operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“

ANALYSIS OF THE COMPETITION APPLICATION „SUPPORT OF THE YOUNG AGRICULTURAL FARMERS“ IN BJELOVAR-BILOGORA COUNTY

SUMMARY

Young farmers have the potential to stop negative trends such as villages dying and emigration of the vital population. Encouraging young farmers to take on agriculture will directly affect negative trends by slowing them down and also support the development of the agriculture and economy. Major effect on the above mentioned reasons have the competition applications which are offered to young agricultural farmers. In this work analysis of the 6.1.1 operations „Supporting young farmers“ were conducted with an emphasis on Bjelovar-Bilogora County.

The results of the research are divided into two sections which relate to the general data on young farmers in Bjelovar-Bilogora County and the Republic of Croatia, as well general data from the previous competitions (first, second and third) of the operation 6.1.1. "Supporting young farmers". The following section is main part of the work, which is a comparative analysis of the tenders. Comparative analysis was used to determine in which amount did young farmers from Bjelovar-Bilogora apply for this competition. This was in comparison to other parts of the Republic of Croatia. Another thing which have been studied was how successfully was this competition conducted and for which purpose young farmers used it.

Based on the results of the research, it has been found that in Bjelovar-Bilogora County there is a great interest among young farmers in applying for the competition applications compared to other parts of the Republic of Croatia. Similarly, it has been proved that young farmers have sent more applications for the second and third tenders in comparison to the first competition, from which we can conclude that there is an increasing interest. Through applications, young farmers from the County of Bjelovar-Bilogora mostly purchased agricultural machinery and equipment.

Knowing the fact that the large amount of the available funds have not been given away it is important to pay attention to the reasons for rejecting the requests for support that are analyzed in the work. By increasing the awareness of the major reasons why the rejections of the applications occur, full potential of the competition will be managed in the future as well as funds intended to support young farmers.

Key words: young farmers, successful application to rural development tenders, type of operation 6.1.1. "Support to Young Farmers"

ŽIVOTOPIS

Tomislav Heged rođen je 5. travnja 1994. godine u Bjelovaru.

Od rođenja živi u Rovišću s obitelji gdje je pohađao i osnovnu školu. Nakon završetka osnovne škole 2009. godine, svoje školovanje nastavlja u Ekonomskoj i birotehničkoj školi Bjelovar, smjer upravni referent. Tijekom srednjoškolskog obrazovanja, a tijekom ljetnih školskih praznika, preko učeničkog servisa obavljao je neke od poslova primjerenih učenicima srednjih škola kako bi si zaradio džeparac.

Uspješnim završetkom srednjoškolskog obrazovanja, 2013. godine upisuje Stručni preddiplomski studij *Poljoprivreda* na Visokom gospodarskom učilištu u Križevcima, smjer *Menadžment u poljoprivredi* koji završava 2017. godine i stječe naziv: „Stručni prvostupnik (baccalaureus) inženjer poljoprivrede“. Završni rad obranio je pod naslovom „Komparativna analiza lokalnih akcijskih grupa u funkciji ruralnog razvoja Bjelovarsko-bilogorske županije“. Iste godine (2017.), nakon stečenog stručnog zvanja, nastavlja svoje obrazovanje i upisuje Specijalistički diplomski stručni studij *Menadžment u poljoprivredi* na Visokom gospodarskom učilištu u Križevcima. Tijekom trajanja studija aktivno sudjeluje na projektu ECOTOP2 koji je za cilj imao popularizaciju ekoturizma, a kroz navedeni projekt cjeloživotnog učenja uspješno završava programe obuke: „ECO-TOURISM ENGLISH WORKSHOP“ i „DEVELOPMENT OF ECO-SKILLS DEVELOPMENT OF ECO PRODUCTS AND SERVICES“. Stručnu praksu na preddiplomskom i diplomskom stručnom studiju obavljao je u Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Za vrijeme svojeg studijskog obrazovanja od 2013. godine do srpnja 2017. godine obavljao je studentske poslove kako bi zaradio novac za školovanje i život. Nakon toga, u srpnju 2017. godine, zaposlen je kao voditelj odjela nabave i konobar u trgovačkom društvu H PROM j. d. o. o. gdje radi i danas.

Hobiji su mu trčanje i nogomet, a završio je i program osposobljavanja za zvanje vatrogasca. Osim toga, zna se služiti engleskim jezikom u govoru i pismu.